

Fernando Mardones: «Errealitatea dut abiapuntu, baina neure erara garatua»

Artista bilbotarraren irudi inprimatuak Amaste galerian daude ikusgai

Montse Arregi / Bilbo

Argazkia abiapuntu hartuta, irudiak bere erara moldatzen ditu Fernando Mardonesek, eta, horretarako, foto-xilografiaren teknika garatu du, «artista ohiko grabatu teknika mugatuetatik askatzeko asmoarekin». Atsegin du tekniken eta materialen ikerketa, eta margogintzatik hurbil diren lanak ekarri ditu Bilbora.

ARGAZKIA da Fernando Mardonesen lanen iturburua, baina jorratzen duen prozesuan errealitate hori zalanztan jartzen du, eta bere erara moldatzen. Irudiaren egiturari murgiltzen da, tratamendu kimiko, mekaniko eta digitalen bitartez. Zortzi lan jarri ditu ikusgai Amaste galeriako erakusketan (Juan Ajuriagerra, 18), eta horietatik batzuk serieak dira.

Martina izeneko seriea 40 irudik osatzen dute: emakumezkoaren erretratuen atzean Pasoliniren argazkia ageri da, omenaldi gisa. Irudi bera modu ezberdinetan tratatu da eta emaitza askotarikoa lortu du artistak. Pintura serieak 20 irudi biltzen ditu: margolariaren astoa (margotzeko tresna) islatzen dutenak. «Irudi grafikotik margoari egindako keinua da», azaldu

F. MARDONES

■ ■ ■ «Eraldatu

egiten dut irudia, sorkuntza prozesuak eskatu ahala; laboratorioan lantzen ditut»

digu egileak. *Elemental* izenekoak beste 20 irudi ditu, eta porlanezko garbiontzi bat ageri da bertan. Sestaoko

Port-Land lantegi ohia ere islatu du beste serie batean artista bilbotarrak. *Parking* pieza sei irudi txikik eta erdiko handiagoak osatzen dute, fotograma gisa apailatuak. Pieza autonomoak dira *Suelo verde* eta *Artefacto-Makina*. Gaur egun artistak jorratzen duen bidea erakusten du *Xilograma-Torsión* izeneko piezak. «Ez da eskultura, paretan jar-

tzen baita, baina kasu honek euskarri diren egurrak eta paper-pastak dute protagonismoa», azaldu zuen Mardonesek. Uztailaren 2ra arte egongo dira lanok Amaste galerian ikusgai.

Grabatzeko moduak

Foto-xilografiaren teknika garatu du artista bilbotarrak, «artista ohiko grabatu teknika mugatuetatik askatzeko». Egur zati batera irudi fotografikoa eraman du berak garatutako prozesu urratzailen baten bitartez, eta gero erliebean inprimatu eta paperean estanpatzen du.

Argazkia berez ez zaio interesatzen artistari. «Eral-

datu egiten dut irudia, sorkuntza prozesuak eskatu ahala. Laboratorioan lantzen ditut, euskarrian ere prozesatzen ditut, eta baita digitalizatu eta ordenagailuan landu ere». Irudien gainean ez du beirarik jarri, «bitartekaria kenduta lanarekiko harremana zuzenagoa izan dadin».

Erakusketarekin bere lanaren atal bat itxi nahi du Mardonesek, «buruan orain bestelako ikuspegi bat dudalako». Euskarriari garrantzi berezia eman nahi die hurrengo lanetan. Artistaren sorkuntza lanak ikerlana du oinarrian. Jorratzen dituen gaiak bere esperientzian dute jatorria.

Jakintza Baithako Paideia taldeak CD-ROM bat argitaratu du euskal idazleen obrekina

■ Besteak beste, Axular, Leizarraga, Laphitz, Mirande, Etxepare eta Lapeyre dira egileak

Erredakzioa / Donostia

JAKINTZA BAITHA erakundeko Paideia taldeak, Educationearen Akademia Cantabro-pyrenaikoa, 17 euskal idazleren 20 bat obra bildu ditu CD-ROM batean. Josu Lavinen izan da lan horren egilea. CD-ROMa ez dute zabalduko liburu-dendetan, eta lan hori lortu nahi duenak Algortako 68 posta kutxatilara idatzi behar du.

Josu Lavinek berak argitaratu izan ditu urteotan euskal idazleen lanak disket formatuan. «Orain denak bildu nahi izan ditugu cederrom batean, alde batetik erosoago baita, eta bertze alde batetik merkeago ere suertatuko baitzaio honetan interesa duenari, zeren obra horien prezioa banan-banan erosita 32.000 pezeta baino gehiago irteten baitzen», Josu Lavinen hitzetan. «Orain, berriz, 50 eurotan obra guztiak erosi ahalko dira (8.300 pezeta), postaz igortzeko gastuak barne direlarik», Lavinek berak gehitu duenez.

Klasikoak eta beste

Besteak beste, Axularren *Gero*, Mogelen *Peru Abaraka*, Txomin Agirrerren *Kresala*, Jon Miranderren *Haur besoetakoa* lanak irakurri ahal dira CD-ROMean, eta baita Leizarraga, Etxepare, Olaetxea, Laphitz, Lauaxeta eta Lapeyrenenak ere.

Testu horietaz gain, beste hainbat lan aurkitu ahal dira CD-ROMean, Lavinek berak esan duenez: «Lapurdikoa Euskara Classicoaren aditz laguntzailean (izan, edin, ukan, ezan) paradigma (5.000 forma diferente baino gehiago dituen), Grammatika dialogada del euskara classico (amaitugabea), Krutwigen Lexiko Euskarazkoa (hiztegi baterako oinarria), Lexiko Cantabroautrigon (12.000 sarrera espainol esanahiaz), eta *Don Quixote* erdaraz».

Jose Maria Iparragirri buruzko lan berri bat kaleratzear da

■ Gontzal Mendibil abeslariak eta Jose Olaso eta Juan Agirre ikerlariak osatu dute bi liburukiko liburua

Efe / Zeanuri

JOSE MARIA IPARRAGIRRE (Urretxu, 1820-Itsaso, 1881) abeslari eta poetaren inguruko ikerketa lana plazaratzeko prest daukate Gontzal Mendibil abeslariak eta Jose Olaso eta Juan Agirre ikerlariak, *Iparragirre. Erro-Urratsak* izenarekin. Bi liburukitan banatu dute lana egileek, eta bakoitzetik 2.500 ale inprimatu dituzte.

Gontzal Mendibilen arabera, *Gernikako Arbola* abestiaren egilearen inguruko lan

monografikorik sakonena da euren. Lau urte behar izan dituzte lana burutzeko. Zazpiehun orri osatu dute guztira, bi zatitan banatuak.

Lehen liburukian, poeta eta abeslari gipuzkoarraren biografia biltzen saiatu dira egileak, testu, olerki, abesti, pasadizo eta argazkiak txertatuz tartean. Horietako zenbait, gainera, orain artean argitaratu gabeak dira. Biografia osatzeko, Iparragirren zuhaitz genealogikoa agertzen da lehen zati horretan, haren birraitonetik

hasi eta azken ondorengoraino. Hain zuzen azken ondorengoa duela urtebete jaio zen, Kanadan, eta egileek bisita egin zioten.

Hogei ikuspegi

Liburuaren bigarren liburukian, 20 pertsona ezagunek Iparragirri buruz duten ikuspegia azaltzen dute. Euskal herritarrak denak, intelektualak batzuk, politikariak besteak; «kolore guztietakoak dira, baina era berean laudatzen dute guz-

tiek Iparragirre», esan zuen atzo Mendibilek.

Libururako datuak eskuratu ahal izateko, Iparragirre bizi izan zen herrietako hemerrotek bisitatu dituzte egileek, tartean Euskal Herri, Madril, Argentina, Uruguai, Paris, Alemania, Italia, Suitza eta Londreskoak.

Iparragirre. Erro-Urratsak hil honen 22an aurkeztuko dute, Urretxun, eta hilaren 28, 29 eta 30ean hari buruzko mahai-inguruak egingo dira Bilbon, aurkezpen ofiziala biribiltze aldera.